

- ініціативність;
- активність + заповзятливість + мобільність + відповідальність;
- ініціативність + відповідальність + самостійність.

6. Чи задовольняють Ваші потреби у професійних знаннях лекції, семінари, практичні заняття?

7. Чи потребують розвитку ігрові методи навчання?

8. Оберіть форми навчання, яким Ви віддаєте перевагу: ігрові форми, розбір конкретних ситуацій, семінар, лекції, практичні заняття.

Так, при відповіді на перше запитання лише 26,7% підтвердили, що при проведенні практичних занять використовуються ігри. При відповіді на друге запитання 36,7% студентів зазначили, що використовуються ігрові елементи при вивченні таких дисциплін: англійська мова, ділова українська мова, педагогіка. Серед опитаних 27,8% зазначили, що вивчення фахових дисциплін буде більш ефективним (економічного профілю) при застосуванні ігрових фрагментів або ігор у повному обсязі. Студенти зазначають (запитання 5), що під час гри їм необхідні такі професійно значущі якості: самостійність (12%), ініціативність (26%), активність + заповзятливість + мобільність + відповідальність (37,8%), ініціативність + відповідальність + самостійність (29,4%).

Таким чином, отримані дані свідчать про необхідність застосування ігрових педагогічних технологій у навчальному процесі вищих педагогічних навчальних закладів.

Висновки. Отже, у статті проаналізовано сутність ігрових педагогічних технологій; визначено особливості понять “гра”, “ігрова технологія”, “ігрова педагогічна технологія”. Спостереження за процесом навчання майбутніх учителів у вищих навчальних закладах дає змогу зробити висновок про те, що робота із застосування ігрових педагогічних технологій проводиться недостатньо повно. Все це вимагає розробки комплексу ігрових педагогічних технологій та їх запровадження у процес навчання майбутніх учителів.

Література

1. Щуркова Н.Е. Педагогическая технология / Н.Е. Щуркова. – М., 2002. – 224 с.
2. Питюков В.Ю. Основы педагогической технологии: учебно-практ. пособ. / В.Ю. Питюков. – М., 1997. – 174 с.
3. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / О.М. Пехота, А.З. Кітенко, О.М. Любарська та ін.; за заг. ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2002. – 255 с.
4. Панфилова А.П. Игровое моделирование в деятельности педагога: учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / А.П. Панфилова. – М., 2007. – 368 с.
5. Борисова Н.В. Новые технологии активного обучения / Н.В. Борисова. – М.: ИЦПСКПС, 2000. – 146 с.
6. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии / Г.К. Селевко. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.

ТЮРИНА В.О., СВЕТОЧЕВА І.І.

ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕНЕДЖЕРА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Динамічний розвиток економічного суспільства України, зумовлений особливостями людського фактора, актуалізував проблему пошуку і запровадження педагогічних технологій, які забезпечують передачу позитивного досвіду в освітній

підготовці менеджера фармацевтичного університету і впливають на ефективність професійної діяльності.

Підготовка менеджера у фармацевтичному закладі як активної, творчої особистості з високим потенціалом розвитку, фахівця зі сформованими професійними, моральними, громадськими позиціями визначає необхідність організації навчального процесу на засадах інноваційної та педагогічної діяльності. Покращення роботи вищих навчальних закладів України передбачає впровадження у педагогічний процес нових ідей та інноваційної підготовки фахівців. Розвиток педагогічних технологій в умовах вищого фармацевтичного закладу відбувається відповідно до перспектив вивчення спеціальних дисциплін та окремих напрямів професійної підготовки, у їх тісному взаємозв'язку з новітніми технологіями навчання.

Сьогодні педагогічною наукою нагромаджений певний досвід вивчення та впровадження педагогічних технологій у навчально-виховний процес вищих закладів освіти. Цю проблему розглядали такі вчені, як: В.П. Андрущенко, І.А. Зязюн, В.Г. Кремінь, В.І. Луговий, О.М. Пехота, О.В. Сухомлинська, В.Д. Шадриков та ін.

Проблема професійної освіти з урахуванням ефективності використання технологій підготовки студентів привертала увагу таких дослідників, як А.І. Бублик, П.Н. Ісаєва, Л.Д. Карпишова, Р.М. Лотовська, А.А. Мироліуб, Л.О. Михайлова, О.І. Моїсеєнко, Т.Н. Нікуліна, В.К. Розова, Н.К. Складенко, І.О. Смолюк, В.О. Тюріна та ін.

Значний інтерес для наукового пошуку становлять праці сучасних авторів США, які розглядали основні концепції професійної підготовки Дж.С. Беннінг, Д. Віадеро, І.А. Вінн, В.Дж. Гатчинз, Г. Кірченбаум, Л. Колберг, М. Прат, Л.І. Расс, С.Б. Сайман, К.П. Скот, В. Хантер, у яких аналізуються особливості їх підходів.

Метою статті є визначення ролі впровадження педагогічних технологій у формуванні професійної компетентності майбутніх менеджерів фармацевтичної галузі.

Сучасні вищі навчальні заклади використовують інноваційних технологій у процесі професійної підготовки з метою формування особистості майбутнього фахівця. У Законі України “Про вищу освіту” розкрито стратегію держави щодо розвитку національної системи освіти, трансформації та інтеграції в європейське і світове співтовариство відповідно до вимог Болонського процесу.

Як зазначається в Національній доктрині розвитку освіти, освіта – основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Вона є визначальним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства. Освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал суспільства.

Необхідно істотно зміцнити навчально-матеріальну базу, здійснити комп'ютеризацію навчальних закладів, упровадити інформаційні технології, забезпечити ефективну підготовку та підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, розробити нові економічні та управлінські механізми розвитку освіти. Усі ці проблеми потребують першочергового розв'язання.

В Україні мають забезпечуватися прискорений, випереджальний інноваційний розвиток освіти, а також створюватися умови для розвитку, самоствердження та самореалізації особистості протягом життя [4].

Сьогодні постає проблема формування професійного мислення в контексті загального інтелектуального розвитку особистості, розв'язання завдань вищої освіти студентів-менеджерів фармацевтичного університету передбачає акцентування

уваги дослідників на питанні технологічної підготовки майбутніх фахівців як складника професійної освіти. Необхідність дослідження інноваційних підходів до технологічної підготовки майбутнього менеджера фармацевтичної галузі, врахування основних компонентів впливу на їх реалізацію – одна з проблем сучасної педагогічної науки і практики, що потребує всебічного й уважного вивчення.

У педагогічній науці ще недостатньо досліджена проблема організації навчального процесу в умовах інформатизації освіти, зокрема, питання розробки інноваційних ідей, осмислення їхнього впливу на формування і розвиток професійного мислення творчої особистості студента, використання новітніх інноваційних технологій у процесі підготовки майбутніх менеджерів фармацевтичної галузі. Аналіз науково-теоретичних джерел з проблеми розвитку технологій професійної підготовки менеджерів у фармацевтичному закладі свідчить про недостатність їх використання у реальній педагогічній практиці, про неоднозначну оцінку науковцями і практиками цього вагомого питання.

У педагогічній і психологічній літературі використовується поняття “технологія”, яке прийшло до нас разом з розвитком комп’ютерної техніки та впровадженням нових комп’ютерних технологій. У педагогічній науці існує термін “педагогічна технологія”.

Термін “педагогічна технологія” може розглядатись у трьох аспектах:

- 1) науковому – як частина педагогічної науки, яка вивчає і розробляє цілі, зміст і методи навчання та відображає педагогічні процеси;
- 2) процесуальному – як опис (алгоритм) процесу, сукупність цілей, змісту, методів і засобів досягання результатів навчання;
- 3) діяльнісному – здійснення технологічного (педагогічного) процесу, функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних педагогічних засобів.

Будь-яка педагогічна технологія має задовольняти основні методологічні вимоги – критерії технологічності, якими є: концептуальність, системність, керованість, ефективність, відтворюваність.

Концептуальна частина педагогічної технології – це наукова база технології, це психолого-педагогічні ідеї, які закладені в її фундамент.

Змістовну частину технології становлять загальні та конкретні цілі, а також зміст навчального матеріалу.

Процесуальна частина являє собою сукупність таких елементів: організація навчального процесу, методи і форми навчальної діяльності студентів, методи і форми роботи викладача, діяльність педагога з управління процесом засвоєння матеріалу, діагностика навчального процесу.

Як і будь-яка технологія, педагогічна технологія – це процес, під час якого відбуваються якісні зміни впливу на студентів. Педагогічну технологію можна подати у вигляді такої формули: цілі, завдання, зміст, методи (прийоми, засоби), форми навчання.

Освітня технологія (технологія у сфері освіти) – це сукупність науково й практично обґрунтованих методів та інструментів для досягнення певних результатів у галузі освіти.

Освітня технологія – це завжди вибір стратегії, пріоритетів, системи взаємодії, тактик навчання та стилю роботи вчителя з учнем [3, с. 11].

Поняття “освітня технологія” більш об’ємне, ніж “педагогічна технологія” (для педагогічних процесів), тому що освіта включає, крім педагогічних, ще різно-

бічні суміжні напрями, такі як соціальні, соціально-політичні, управлінські, культурологічні, психолого-педагогічні, медико-педагогічні, економічні тощо. З іншого боку, поняття “педагогічна технологія” зустрічається у всіх розділах педагогіки.

Технологічний підхід до викладача, студента та навчання посідає особливе місце серед освітніх технологій, що передбачає точне інструментальне управління навчальним процесом і гарантоване досягнення поставлених навчальних цілей.

У зарубіжній літературі є такі близькі терміни: *technology in education* – технології в освіті, *technology of education* – технології освіти; *educational technology* – педагогічні технології.

Однозначного визначення терміна “освітня технологія” ще не існує. Більшість учених сприймає освітню технологію дуже вузько – наприклад, як технологію викладання, навчання або навчальної діяльності.

У словнику С.І. Ожегова та Н.Ю. Шведової розглядаються такі терміни, як “технологія”, “педагогіка”, “освіта”. Технологія [2, с. 797] визначається як сукупність виробничих методів і процесів у певній галузі виробництва, а також науковий опис засобів (способів) виробництва. Педагогіка [2, с. 497] – наука про виховання та навчання, а освіта [2, с. 436] – отримання систематизованих знань і навичок, навчання, просвітництво.

В.О. Тюріна під педагогічною технологією розуміє таку побудову діяльності педагога, у якій всі дії, що входять до неї, представлені у певній цілісності та послідовності, а навчання і виховання передбачають досягнення необхідного результату і мають прогностичний характер [1, с. 251].

Технологізація навчально-виховного процесу в сучасній вітчизняній та зарубіжній педагогіці пов’язана з пошуком таких педагогічних підходів, які могли б перетворити навчання і виховання на своєрідний виробничо-технологічний процес з гарантованим результатом [1, с. 250].

Застосування технологічного підходу й терміна “технологія” до соціальних процесів, до сфери духовного виробництва – освіти, культури, – це відносно нове, більш складне явище для соціальної дійсності. О.М. Пехота вважає, що педагогічна технологія включає в себе дві групи питань, перша з яких пов’язана із застосуванням технічних засобів у навчальному процесі, друга – з його організацією [3, с. 13].

Застосування технологічного підходу у педагогічній діяльності дає викладачу змогу:

- управляти та передбачати результати педагогічного процесу;
- на науковій основі систематизувати й аналізувати практичний досвід;
- обирати найбільш ефективні і розробляти нові педагогічні технології.

Основними змістовними елементами моделі освітньої технології є такі компоненти: назва технології, концептуальні положення, мета і завдання навчання, ключові слова, понятійний апарат.

При виборі педагогічної технології навчання необхідно вивчити можливості кожної технології та застосовувати їх відповідно до особливостей навчання в процесі підготовки менеджерів у вищому фармацевтичному навчальному закладі.

Кожна педагогічна технологія має свою специфіку, що відображає способи організації навчальної діяльності та може застосовуватися на основі різних критеріїв. На наш погляд, підставою для вибору технологій навчання є рівень самостійності студентів у навчальній діяльності та особливості їх майбутньої професійної діяльності.

Висновки. У процесі застосування педагогічних технологій відбувається формування базових компетентностей, які є складовими професійної компетентності майбутніх менеджерів фармацевтичної галузі, а отже, і всієї якості в цілому.

Література

1. Використання освітніх технологій як засіб модернізації освіти у вищих навчальних закладах МВС України “Держава і право: проблеми становлення і стратегія розвитку” : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Суми, 17–18 травня. 2008 р., м. Суми. Ч. II. – Суми : Вид.-вироб. підприємство “Мрія-1”, ТОВ 2008. – 340 с.
2. Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка 80000 слов и фразеологических выражений / С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова. – [4-е изд., дополн.]. – М. : ООО “А ТЕМП”, 2006. – 944 с.
3. Пехота О.М. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін. ; за заг. ред. О.М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2001. – 256 с.
4. Указ Президента України “Про національну доктрину розвитку освіти” від 17 квітня 2002 р. № 347/2002.

УЛЬЯНОВА В.С.

ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У МУЗИЧНО-ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Забезпечення особистісно спрямованого педагогічного впливу на учнів передбачає звернення особливої уваги вчителів на формування емоційної сфери молодших школярів. У свою чергу, науковцями доведено, що значні потенційні можливості з цього питання має музично-ігрова діяльність. Тому проблема формування емоційної сфери учнів початкової школи під час організації їхньої музично-ігровій діяльності є дійсно актуальною.

Позитивну роль музично-ігрової діяльності в розвитку емоційної сфери відзначали такі відомі педагоги-гуманісти, як Г. Ващенко, Я.А. Каменський, А. Макаренко, М. Монтесорі, Г. Пестолоцці, В. Сухомлинський, К. Ушинський, С. Френе, Р. Штайнер. Особливості формування емоційної сфери молодших школярів розкрито у працях Н. Кудикіної, Л. Хоружи, К. Чорної. Психологічний аспект проблеми відображений у працях Б. Ананьєва, Л. Виготського, О. Запорожця, Г. Костюка, О. Леонтьєва, В. Мухіна, П. Якобсона. Наявність особливої чутливості молодших школярів до впливів довкілля, їх емоційна реакція на безпосередні враження, чуйність до різноманітних емоційно-образних стимулів висвітлено в наукових працях І. Беха, О. Киричука, О. Кононко, В. Котирло, Я. Неверович. Стимулювальний вплив музично-ігрової діяльності на розвиток емоційної сфери молодших школярів схарактеризовано такими спеціалістами з мистецтвознавства, як: М. Лещенко, Л. Масол, Л. Пилипенко, О. Рудницька, Г. Шевченко, Б. Юсов.

Окремі аспекти визначеної проблеми розглядалися також у контексті проведення наукових пошуків, присвячених: розвитку емпатії й моральних почуттів особистості (Т. Гаврилова), формуванню емоційного ставлення естетичних форм, моральних почуттів (Н. Дмитракова, А. Ільїн, В. Тимченко, К. Радіонова), емоційному стимулюванню гуманних почуттів (М. Юр’єва), формуванню пізнавальних інтересів особистості (Н. Бібік). Значний інтерес у контексті дослідження викликає також аналіз досвіду зарубіжних педагогів щодо стимулювання розвитку емоційно-почуттєвої сфери засобами музичної педагогіки, проведений М. Лещенко.

Отже, теоретичний аналіз проблеми формування емоційної сфери молодших школярів у музично-ігровій діяльності виявив широкий спектр підходів до її вирішення з погляду різних наукових галузей: педагогіки, психології, мистецтвознавства